

Aanwinsten voor de Flora van de Duin- en Bollenstreek in 2021

Jelle van Dijk

Na drie jaren met een bijzonder droog voorjaar was 2021 voor plantenliefhebbers een verademing. Na een winter met regelmatig regen volgde een voorjaar zonder droogteperioden. Met name in de duinen was het een feest met uitbundige bloei tot ver in het najaar. Wellicht daardoor werden meer plantenwaarnemingen doorgegeven dan in voorgaande jaren. Niet alleen het aantal waarnemingen nam toe, ook het aantal inzenders op www.waarneming.nl was groter dan ooit.

Hoewel ook deze keer het aantal vondsten in het stedelijk milieu aanzienlijk is, zijn er dit jaar meer vondsten dan anders in de duinen gedaan. Bij de waarnemingen in het volgende overzicht waarbij geen waarnemer is vermeld, gaat het om vondsten die ik zelf deed.

In het voorjaar van 2018 publiceerde onze vereniging het boek *Van Aardaker tot Zwanenbloem, Flora van de Duin- en Bollenstreek*. In dat boek is een lijst opgenomen van alle plantensoorten die tot 1 januari 2018 in onze regio zijn waargenomen. Aanvullingen op die lijst verschenen in *De Strandloper*: jaargang 51 (4), jaargang 53 (1), jaargang 54 (1) en jaargang 54 (2). Hieronder volgen eerst de soorten die niet eerder gemeld werden; daarna volgt een selectie uit de vele bijzondere waarnemingen uit 2021. In beide rubrieken is de soortvolgorde van *Heukels' Flora van Nederland* (2020) gebruikt.

Nieuwe soorten



Schubvaren 30 juni 2021 Egmonderstraat Noordwijk

Schubvaren *Asplenium ceterach*

Op 29 juni vond Bas van Schooten een fraaie groeiplaats op een tuinmuurtje langs de Egmonderstraat in Noordwijk Binnen. Bij het ingaan van de Wet Natuurbescherming op 1 januari 2017 raakten veel plantensoorten hun beschermde status kwijt. Zo verdwenen bijna alle bijzondere varens en orchideeën van de lijst. De Schubvaren bleef gelukkig wel een beschermde soort. De Schubvaren staat in dit overzicht bij de nieuwe soorten, omdat de enige tot nu bekende groeiplaats op de muur in

de heemtuin langs het Dielemanpad in Noordwijk Binnen op aanplant bleek te berusten.

Na een 'schoonmaakbeurt' van het bewuste tuinmuurtje waarbij slechts enkele varentjes gespaard bleven, knoopte Bas een gesprek aan met de eigenaar van het muurtje. Deze was blij verrast te horen dat hij een beschermde plant op zijn muurtje had. Het voortbestaan van deze bijzondere populatie is daarmee gegarandeerd



Bokkenorchis 21 juni 2021 Noordduinen Noordwijk

Bokkenorchis *Himantoglossum hircinum*

Op 20 juni vond Thomas Peek (Staatsbosbeheer) een bloeiende plant in de Noordduinen. Deze zuidelijke soort duikt steeds vaker op in ons land, hoogstwaarschijnlijk onder invloed van de klimaatverandering. Daarbij gaat het niet alleen om natuurlijke terreinen als duinen, maar ook om wegbermen.

Groot trilgras *Briza maxima*

Casper Zuyderduyn vond deze verwilderde tuinplant op 21 juni in een slopje bij de Marijkestraat in Noordwijk aan Zee. Hieraan kan worden toegevoegd dat deze soort ook al op 16 mei 2019 was gemeld uit een slopje bij de Rudolf Berkemeierstraat door Joey Bom. Deze waarneming werd abusievelijk niet opgenomen in het jaaroverzicht 2019.

Fraaie zuring *Rumex pulcher*

Op 26 februari bezocht Sipke Gonggrijp camping Koningshof in de Elsgesterpolder en vond daar een kleine



zuring die hij direct herkende als *Rumex pulcher*. Deze soort had hij eerder gevonden op campings in Noord-Holland en Zeeland. Deze zuringsoort is slechts enkele malen in ons land aangetroffen.



Gilia 22 juni 2021 slop Marijkestraat Noordwijk

Gilia *Gilia achilleifolia*

Deze uit Californië afkomstige sierplant verwildert af en toe in parken en in het straatmilieu. Op 22 juni bleek deze soort te groeien in een slopje bij de Irenestraat in Noordwijk aan Zee.

Zandweegbree *Plantago arenaria*

Op 8 augustus bleken er enkele forse planten van de Zandweegbree in een berm langs de Rembrandtweg te groeien. Het gaat hier om een nieuw ingerichte berm na de bouw van een appartementencomplex op de plaats van een hotel. Zandweegbree is vooral te vinden op strandjes langs de rivieren en is ook wel eens te zien op braakliggende bouwterreinen. Dat was bijvoorbeeld het geval in 2020 op een plek in de Zanderij bij Katwijk aan den Rijn.

Scolymus maculatus

Op 27 september meldde Reinder Genuit dat hij een merkwaardige distel had zien staan aan de rand van een kavel waar vooral Hosta's werden gekweekt. Aanvankelijk werd aan een Mariadistel gedacht, maar de vorm van het blad en de witte vlektekening waren echt anders. Bij de determinatie van een distel is het van belang te weten of het bloemhoofdje geel of paars van kleur is. Om daar achter te komen bezocht ik enkele keren



Scolymus maculatus 15 november 2021 Noordwijkerhout

het perceel bij Noordwijkerhout. Op 15 november was er eindelijk iets van bloei te zien. Het ging een geel bloemhoofdje worden! Deze kleur hielp om bij de soort *Scolymus maculatus* uit te komen. Deze zuidelijke soort werd voor 1990 achtmaal gevonden en na 1990 slechts tweemaal waaronder de plant van Noordwijkerhout.

Eryngium variifolium

Op 25 juli vond Bas van Schooten deze bijzondere kruisdistel, groeiend tussen het trottoir en een muurtje op de hoek van de Egmonderstraat en de Zandvoortsestraat in Noordwijk Binnen. Deze tuinplant is in veel tuincentra te koop onder de naam 'kruisdistel', niet te verwarren met de inlandse Kruisdistel die talrijk voorkomt op rivierduintjes in de uiterwaarden.



Eryngium variifolium 26 juli 2021 Egmonderstraat. Noordwijk



Zeldzame soorten

Bijenorchis *Ophrys apifera*

Op 21 juni zagen Hanneke Oltheten en Hugo Langezaal 9 ex. in de Van Limburg Stirumvallei in bloei staan. Ook in de Luchter Zeeduin (SBB-gebied) bleek 1 ex te groeien.

Rood cypergras *Cyperus longus*

Op 27 juli meldde 'Jacqueline' een grote groeiplaats van Rood cypergras in Katwijk-Noord. De gemeente Katwijk heeft bij de inrichting van de woonwijk op veel plaatsen langs de watergangen oeverplanten aangepoot. Het Rood cypergras op deze plaats zal ook uit die periode stammen.

Stekelboterbloem *Ranunculus muricatus*

Van deze typische campingsoort was in onze regio één groeiplaats bekend: camping Sollasi. Op deze camping heeft men in 2021 helaas de laatste kampeerveldjes geëgaliseerd en versterkt met plastic matten. Gelukkig bleek deze soort in 2021 ook te groeien op camping Op Hoop van Zegen aan het Westeinde in Noordwijkerhout. Van verharding van de kampeerplekken is hier gelukkig geen sprake!

Kleine ruit *Thalictrum minus*

Deze zeldzame soort is door hertenkraak vrijwel verdwenen uit de AW-duinen. Op 6 augustus bleek een aantal forse planten van deze soort bij de tweede brug over de Maandagse Watering (vanaf Beuk) te groeien. Gelet op het talrijke voorkomen van Blaassilene op deze plaats, lijkt dit geen natuurlijke groeiplaats. Blaassilene werd zo'n tien jaar geleden uitgezaaid langs de Maandagse Watering, nadat het Hoogheemraadschap daar natuuroevers had aangelegd.

Franjekelk *Tellima grandiflora*

Van deze soort waren tot nu toe slechts twee waarnemingen bekend (2005 en 2012 in het straatmilieu van Voorhout). Deze tuinplant, thuishorend in Noord-Amerika, verwildert nogal eens in parkachtige omgeving. Wil Tamis zag deze soort op 24 mei op landgoed Oostergeest in Warmond en deelde daarbij mee dat hij de Franjekelk ook gezien had op 25 mei 2006 en 2 mei 2007 in het Keukenhofbos.

Torenkruid *Turritis glabra*

Op 28 mei bezochten Casper Zuyderduyn en Kees Mostert het zuidelijke deel van de Coepelduynen. Bij een oud duinakkertje vonden ze een enorme groeiplaats (170 bloeistengels) van het Torenkruid, een kruisbloemige die vooral in het oostelijke rivierengebied en in de duinen bij Haarlem gevonden wordt. Gelet op het grote aantal planten bestaat deze groeiplaats vermoedelijk al enige jaren.

Rond wintergroen *Pyrola rotundifolia*

Op 13 juni vond Stef van Walsum enkele bloeiende planten bij een enclosure in de Van Limburg Stirumvallei.

Zwarte engbloem *Vincetoxicum nigrum*

In de Noordwijkse duinen spant Staatsbosbeheer zich in om deze exoot met wortel en tak uit te roeien. Dat deze soort ook een grote groeiplaats in de AW-duinen heeft, was ons niet bekend. Op 15 mei ontdekte Laura van Duijn een flinke populatie (150 planten) in de AW-duinen op slechts 200m van de parkeerplaats aan de Langevelderslag.

Wild kattenkruid *Nepeta cataria*

Er gaan jaren voorbij zonder dat iemand het Wild kattenkruid waarneemt. Dankzij de regenval begin 2021 kwamen er meer waarnemingen van deze soort dan ooit. Casper Zuyderduyn was de eerste die melding maakte van opkomende planten in de AW-duinen bij de parkeerplaats van de Langevelderslag, gevolgd door Nika van de Meiracker en Hugo Langezaal die deze soort bij De Wouwen (ten oosten van het Haasveld) zagen opkomen. Toen de planten in bloei kwamen, bleek het om vele tientallen planten te gaan, met name in de strook van de AW-duinen ten westen van de Van Limburg Stirumvallei.

Glad biggenkruid *Hypochaeris glabra*

Van deze, tot voor kort de enige beschermde soort in de regio, was maar één groeiplaats bekend: het zweefvliegveld in het Langeveld. In 2021 leidde het natte voorjaar tot een ongekende hoeveelheid waarnemingen van deze soort, alle in de AW-duinen. De rijkste groeiplaatsen lagen in de Van Limburg Stirumvallei waar op vier plaatsen deze soort gevonden werd. Bij elkaar ging het om ongeveer 150 plantjes. Hugo Langezaal en Nika van de Meiracker, die ook in de Van Limburg Stirumvallei mooie groeiplaatsen vonden, ontdekten op 1 augustus een fraaie groeiplaats met zo'n 100 plantjes bij het dennenbos van het Achterhaasveld.



Glad biggenkruid 22 juni 2021 . Van Limburg Stirumvallei zuid AWD.

